

ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД В КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Савченко Аліна, 41 ЕК

Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного

У Поняттях, змісті і формах управління природно-заповідним фондом зазначається, що створення і функціонування будь-якого об'єкта природно-заповідного фонду органічно взаємопов'язане з діяльністю як окремого індивіда (посадової особи, члена громадського об'єднання), так і їх системних утворень, організацій (управління екології та природних ресурсів, науково-дослідного інституту тощо). Більше того, виникнення конкретного заповідника, заказника чи іншого заповідного об'єкта є наслідком лише цілеспрямованої, послідовної діяльності органів законодавчої, виконавчої влади, громадськості. Розглянуто поняття, зміст, структуру управління природно-заповідним фондом, досліджено його основні методи і форми.

Зазначається, що зміст управління природно-заповідним фондом виявляється в його основних функціях, до яких віднесено прогнозування, планування, організацію, координацію, контроль, облік. Звертається увага на те, що елементами управління природно-заповідним фондом є: суб'єкти управління природно-заповідним фондом, діяльність яких є підзаконною (здійснюється на виконання Конституції України, законів України); об'єкт управління – природно-заповідний фонд; управлінський вплив, який здійснюється суб'єктами управління щодо об'єкта.

Аналіз існуючих класифікацій форм управління дозволив зробити висновок, що всі вони деякою мірою повторюються або не суперечать одна одній і в цілому відповідають формам управління природно-заповідним фондом. У зв'язку з цим формами управління природно-заповідним фондом в визнаються: встановлення і застосування норм права; здійснення організаційних дій і матеріально-технічних операцій; процесуальна форма.

Зроблено висновок про те, що управління природно-заповідним фондом становить організаційно-розпорядчу діяльність органів виконавчої влади, наукових установ, громадськості, яка здійснюється у межах і формах, визначених нормами права, цілеспрямовано впливає на сукупність заповідних територій і об'єктів, підпорядковані їм органи з метою забезпечення бажаного розвитку та функціонування цих комплексів.

Розкриттю суті та елементів правового регулювання управління природно-заповідним фондом присвячено "Правове регулювання управління природно-заповідним фондом в Україні". Предмет правового регулювання управління природно-заповідним фондом представлено через систему управління: суб'єкт управління – керуючий вплив – об'єкт управління – зворотні зв'язки. Відповідно під правове регулювання підпадають: 1) статус Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, його структурних органів, науково-дослідних установ, громадських організацій і окремих громадян, які займаються керівництвом заповідною справою, розробкою досліджень у сфері заповідної справи тощо; 2) порядок і особливості виконання управлінських функцій зазначеними суб'єктами, реагування на зміни у стані об'єкта управління; 3) функціонування територій і об'єктів природно-заповідного фонду.

Підкреслено, що правовому регулюванню управління природно-заповідним фондом в Україні властиві, по-перше, юридично владні приписи (розпорядження) суб'єкта управління, які зобов'язують іншу сторону підкорятись викладеним у цих приписах вимогам. У зв'язку з цим інша сторона управлінського відношення (об'єкт управління) не може займати з органом, який виступає в ролі управляючого суб'єкта, рівне положення. По-друге, юридично владні приписи суб'єкта управління виражають його односторонню волю як повноважного представника відповідного державного органу, якому належить вирішальна роль в організації відповідних суспільних відносин.

Стосовно співвідношення понять «користування» та «використання» надр, зроблено висновок, що останнє за змістом є ширшим, оскільки використовувати надра можна на підставі права користування та права власності. Виходячи із цього, виділяється первинне та вторинне користування надрами. Вторинне надрокористування – це відносини з приводу одержання безпосередніх корисних властивостей надр, що здійснюються фізичними та/або юридичними особами на основі спеціального дозволу на користування надрами або угоди про розподіл продукції. Первинне надрокористування – це користування, яке здійснюється виключно Українським народом як єдиним власником надр і яке полягає в одержанні плати, визначеної законодавством, або прибуткової продукції, визначеної договором про розподіл продукції, за вторинне користування надрами.

Використана література:

1. Бевзенко В.М. Природно-заповідний фонд України як об'єкт державного управління //Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 19. - К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2003. - С. 276-280.
2. Бевзенко В.М Автореферат «Управління природно-заповідним фондом в Україні: Організаційно-правові питання» Херсон: Айлант, 2005 - irbis-nbuv.gov.ua;
3. Максименко Н. В., Задніпровський В. В., Клименко О. М. Організація управління в екологічній діяльності: Підручник для студентів екологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 340 с.
8. Грицан О.А. Поняття державного контролю в галузі використання та охорони надр /О.А. Грицан // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія №18. Економіка і право: зб. наукових праць. – 2008. – № 6. – С. 172-178.

Науковий керівник: к.е.н. доцент, Сурженко Н.В.